

індикатори.

Література:

1. Котовський І.М., Бойко В.М., Пилипенко І.О. Польові практики з географічних дисциплін. Методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх шкіл та студентів інституту природознавства. Херсон, Видавництво ХДУ. – 92 с.
2. Саркісов А.Ю., Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О. Просторові особливості рівня забезпеченості соціальною інфраструктурою // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства. Херсон, 2005. – Вип. 1. – С.79-80.

Дудник О.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ, СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі інтенсивної інтеграції України до численних світових організацій, виникає потреба реформування більшості застарілих політичних, економічних та соціальних стереотипів розвитку нашої держави.

Одним із завдань є дослідження процесів в системі багатонаціонального складу населення України.

У сучасному світі існує понад 1000 націй і народностей. Десятки народів живе на території України. У всьому світі саме нації є основою державних і адміністративних утворень. Не випадково виникло поняття “титульна нація”. Певна, найчастіше найчисельніша, національна спільнота дає назву державі [1].

Демографічна статистика дає безперечні свідчення справжнього становища національних меншин. Це передусім дані про природний рух населення - відтворення національних груп, рівень народжуваності, смертності, тривалості життя. Чим ближчі значення цих показників у різних національних груп, чим менша диференціація, тим більш достовірними є твердження щодо відсутності національної дискримінації [3].

Права людини передбачають, зокрема, рівність людей незалежно від раси, національності, статі, походження тощо.

Статистичне вивчення етносів є надзвичайно актуальним. Друга половина ХХ ст. позначилася великим піднесенням національних рухів.

Нашій державі багато треба зробити для того, щоб перебороти важку спадщину, створити економічні й політичні умови для культурного розвитку всіх народів.

Дослідження геодемографічних процесів в системі багатонаціонального складу населення Херсонській області та проведення геодемографічного прогнозування найчисельніших національностей в період формування єдиної української нації є досить актуальним питанням для урахування всіх особливостей національних угруповань та меншин для запобігання міжнаціональних конфліктів та нехтування їх правами. Окремим завданням вивчення етнічних процесів є дослідження національних меншин на їх національних територіях. Збереження культури і насамперед мови кожного народу є великим

соціальною завданням.

Метою нашої роботи було провести системний аналіз геодемографічних процесів усіх національностей наявних в Херсонській області та провести геодемографічне прогнозування найчисельніших національностей.

В зв'язку з метою були поставлені наступні завдання:

- розглянути основні методологічні прийоми дослідження геодемографічних процесів;

- проаналізувати новітні демографічні тенденції в Україні та Херсонській області.

- всебічно дослідити демографічний стан та тенденції найчисельніших національностей Херсонській області.

- провести геодемографічне прогнозування найчисельніших національностей.

- представити методику вивчення національного складу Херсонської області в Шкільному курсі географії.

Для досягнення цілі в нашому дослідженні ми користувалися статистичним, математичним, порівняльним, аналітичним та картографічним методами.

Для проведення прогнозування було виділено 17 національностей, які є найчисельнішими в області.

За базові бралися дані Херсонського обласного статистичного управління, отримані ними під час переписів [5]. Для прогнозування нами використовувалася методика запропонована В. Яворською. Геодемографічне прогнозування проводилося по 17 національностям, які є найчисельнішими в Херсонській області. Термін прогнозування – до 2025 року, крок прогнозу 5 років. За базову дату брали рік останнього перепису населення в Україні – 2001 рік [3].

Аналізуючи отримані дані геодемографічного прогнозування, спостерігаємо наступні тенденції:

- загальна кількість населення Херсонської області постійно зменшується, як і по всій Україні. Коефіцієнт щорічного приросту становить $-0,43\%$. Це означає що з моменту останнього перепису 2001 року і до 2025 року кількість населення області зменшиться на 11% і буде становити 1044145 осіб;

- з 17 національностей взятих для прогнозування - 9 мають від'ємний коефіцієнт щорічного приросту населення. Це представники взагалі європейських національностей, а серед національностей з додатнім коефіцієнтом щорічного приросту населення відносяться представники азіатських національностей;

- найголовніше, що зберігається тенденція до збільшення питомої ваги українців в загальній чисельності населення. Ця тенденція спостерігається в більшості районів Херсонської області, а саме: Херсон (міськрада) кількість українців в період з 2001 по 2025 збільшиться на $7,9\%$, Нова Каховка (міськрада) – $11,7\%$, Білозерський район – 5% , Генічеський район – $9,6\%$, Голопристанський – $6,3\%$, Взагалі по області українців збільшиться на 5% ;

- на території Херсонської області під час перепису населення 1989 року, 8 осіб вказали, що вони відносяться до національності – турки. Під час перепису населення 2001 року цю національність вже вказало 3736 осіб. І за результатами геодемографічного прогнозування якщо ніякі

умови не зміняться їх чисельність в 2010 році становитиме 6965 осіб, в 2015 – 8090 осіб, в 2020 – 9645 осіб, а в 2025 – 11200 осіб. Найбільша їх чисельність в 2001 році спостерігалася в Чаплинському районі – 2278 осіб, Генічеському – 448 осіб, Каланчакському - 192 особи. Нажаль, спрогнозувати динаміку їх чисельності по районах неможливо через відсутність даних перепису 1989 року;

- в деяких районах, за геодемографічним прогнозом, чисельність росіян до 2025 року може дуже зменшитись, як показують числа в прогнозі:

Бериславський район – 2025 рік – 0 осіб, такі ж самі результати для Великоолександрівського та Великопететиського районів;

- така ж, тенденція спостерігається і з білорусами, молдованами, кримськими татарами, євреями, поляками;

- коефіцієнт щорічного приросту населення таких національностей як корейці, асирійці та курди за період між переписами 1989 та 2001 років склав відповідно 16,23%, 176.2% та 344,0%. За геодемографічним прогнозом їх кількість до 2025 року збільшиться відповідно 1,8, 2,2 та 2,2 рази.

Взагалі, за результатами прогнозу спостерігається процес збільшення питомої ваги українців їх чисельність складала 961,6 тис. осіб, або 82%, та кардинальне зменшення інших національностей. Інтенсивний міграційний відтік яких призведе до того що питома вага українців на 2025 рік може скласти 97 %. На Херсонщині цей значний міграційний відтік багатьох національностей країн СНД і Балтії, відбувається на фоні зниження економічного та соціального рівня життя і не тільки на Херсонщині а і по всій Україні.

Подальші дослідження пов'язані, на нашу думку, з детальним вивченням причин таких кардинальних змін у якісному та кількісному складі населення Херсонської області.

Література:

1. Прибиткова І.М. Демографічна ситуація в Україні в дзеркалі всеукраїнського перепису населення. // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 1997. - № 1. – С. 101-144.
2. Прибиткова І.М. Основи демографії: Посібник для студентів гуманітарних і суспільних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: Артк, 1995. – 256 с.
3. Топчієв О.Г., Соціально – географічні дослідження: методологія, методи, методика. – Одеса: “Астропринт”, 2005. - 632 с.
4. Фащевский М.І., Немченко М.П. Пріоритетний напрям дослідження географії населення в сучасний період // Український географічний журнал, 2001. - № 3. – С. 23-28.
5. Херсонське обласне управління статистики. Національний склад населення Херсонської області за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року За редакцією В.А.Вознюка